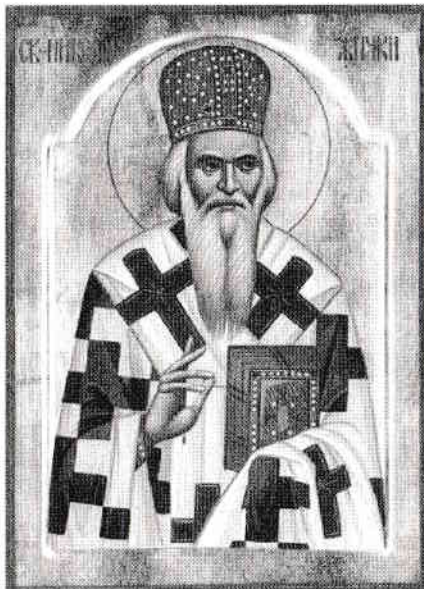

Icoana Sfântului Nicolae Velimirovici

SFÂNTUL
NICOLAE VELIMIROVICI

Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi

Scrisori misionare
vol. 1

ediția a treia

Traducere din limba sârbă de
Adrian Tănăsescu-Vlas

editura
Σοφία

București

Într-adevăr, spuneți, ce au reușit toți filosofi păgâni cu toată cunoașterea și înțelepciunea lor lumească? S-au adus pe sine și au adus lumea la deznădejde. Cunoscutul filosof roman Seneca s-a sinucis; la fel și ucenicul lui, împăratul Nero. Când prorocițele de la Delfi l-au proclamat pe Socrate cel mai înțelept om, Socrate a recunoscut: „Sunt, cu adevărat, mai înțelept decât ceilalți, întrucât știu că nu știu nimic.”

Apostolii lui Hristos spuneau despre ei: *noi suntem nebuni pentru Hristos*. Adică: nebuni înaintea lumii și pentru lume, dar nu înaintea lui Dumnezeu și pentru Dumnezeu. Știți și dumneavoastră că oricine a vestit niște taine mai mari ale naturii oamenei l-au socotit la început nebun – cu cât mai mult pe cei care vesteau o împărăție aparte a vieții, suprafiresc de reală și veșnică! Cunoștința acestei împărății, pe care ne-a descoperit-o Hristos Mântuitorul, e neasemuit mai mare decât toate celelalte cunoașteri. Numai și numai în lumina acestei cunoștințe a lui Hristos capătă un oarecare preț și un oarecare rost orice altă cunoștință a noastră, după cum scrie tot marele apostol: *iar mai vărtos le și socotesc pe toate pagubă a fi pentru covârșirea cunoștinței lui Hristos Iisus, Domnului meu, pentru Care de toate m-am păgubit și le socotesc gunoarie a fi, ca pe Hristos să-L dobândesc* (Filipeni 3, 8).

Așadar, fără Hristos totul e întuneric și nebulie. Și care dintre muritori vrea adevărata înțelepciune, adică înțelepciunea cerească ce luminează viața noastră de pe pământ și toată făptura de sub cer, acela socoate nebulie orice cunoștință trupească de la sine însuși și de la oameni, fiindcă ea duce numai la mormânt, nu mai departe. Căci cu adevărat este nebulie orice înțelepciune ce își dă singură acest nume, care stă în afara lui Dumnezeu, Celui viu și Unul, și în afara lui Hristos Cel înviat și a împărăției Lui a veșnicei lumini și bucurii. Ca atare, este de folos ca fiecare să se socoată nebun înaintea nemăsuratei înțelepciuni a lui Hristos, fiindcă astfel se va face înțelept prin Hristos.

Pace dumneavoastră și sănătate de la Domnul!

CUPRINS

1. Unui muncitor care întreabă: „Ce este viața duhovnicească?”	5
2. Unui om care spune că are credință în Dumnezeu, însă nu l se roagă . . . 6	
3. Unei femei cultivate pe care lumea o batjocorește fiindcă merge la biserică.	8
4. Unui teolog care se plânge de necredința unor oameni	10
5. Unei mame care nu a putut să afle mormântul fiului căzut în luptă . . . 12	
6. Unui comerciant aflat în suferință, pe care toți l-au părăsit	14
7. Unei fete care nu poate să se hotărască între căsătorie și mănăstire . . 16	
8. Preotului Karan, despre criza mondială	18
9. Fierarului Kosta, despre înțelesul cuvintelor lui Hristos: <i>Nu am venit să aduc pace, ci sabie</i>	20
10. Unui tânăr învățător care întreabă: „Oare mai există astăzi adevărați creștini?”	22
11. Țăranului Zdravko T., care întreabă ce înseamnă cuvintele lui Hristos: <i>Foc am venit să arunc pe pământ</i>	24
12. Unei doamne, despre răzbunarea morților	25
13. Unui funcționar care crede că poporul ține prea multe sărbători . . . 27	
14. Pelerinului Iovan, care întreabă ce lucru este mai important pentru mântuirea sufletului	29
15. Unui patriot care spune că este suficient să fii bun sârb, iar credința este un lucru secundar	30
16. Unui tânăr care suferă și într-un fel, și în altul	32
17. Unei femei pe care o chinuie o tristețe apăsătoare	33
18. Domnului P.J., care întreabă de ce se aprinde candelă înaintea icoanelor	35
19. Unui fiu care a căzut sub blestemul părintesc	36
20. Unui student care întreabă cine sunt cei săraci cu duhul	37
21. Unei văduve care se mânghește și își face griji	38

22. Pensionarului S.P., care interpretează după o metodă proprie războiul chino-japonez	40
23. Militarului Iovița N., care povestește despre felul în care a ajuns la credința lui Dumnezeu	41
24. Unei familii evlavioase, care întreabă cum a înviat Hristos	42
25. Unui veteran rus care își plânge patria răstignită	44
26. Modestului funcționar T., care se plânge de prietenul îngâmfat ..	46
27. Prietenilor dintr-un spital, care întreabă: „Cine îmi dă mărturie că a înviat Hristos?”	48
28. Unei asociații de femei ortodoxe, despre cele șapte spuse ale lui Hristos de pe cruce	50
29. Unei fete școlite, despre cele cinci răni ale lui Iisus	52
30. Din Ierusalim, în Vinerea Mare	55
31. Din Ierusalim, în Sâmbăta Mare	57
32. Despre slujba de Înviere la Ierusalim	58
33. Profesorului M.M., care nu își sărbătorește slava din pricina doliului	61
34. Căpitanului Petar I., care întreabă ce datorează sârbii lui Hristos. .	63
35. Țăranului Stanoie I., care se plânge că năvălește asupra lui duhul fricii	65
36. Teologului B.R., care întreabă cum trebuie înțelese cuvintele: <i>Eu sunt în Tatăl și Tatăl este în Mine</i>	66
37. Unei surori pe care o măhnește dezmățul fratelui	68
38. Către doi prieteni care se contrazic cu privire la necesitatea împărțirii bolnavilor	70
39. Unui judecător care întreabă cum să își răsplătească binefăcătorul	71
40. Monahului Avacum despre păcatele cu gândul	73
41. Grefierului Veselin G., care se miră de ce nu a scris Sfântul Sava cărți	74
42. Unui cititor plin de râvnă al Sfintei Scripturi, care întreabă de ce S-a arătat Duhul Sfânt în chip de foc	76

43. Paracliserului Draghici M., care se simte uneori cu totul alt om ..	77
44. Misionarului Petar S., care întreabă ce este hula împotriva Duhului Sfânt	79
45. Mecanicului de locomotivă Stamen I., care se plânge că ocupația lui este plicticoasă	81
46. Domnului Scott, unitarian american, care se răzvrățește împotriva Sfintei Treimi	83
47. Unui frate din Saraievo care întreabă despre Paștile Blajinilor ..	85
48. Unui savant ortodox care întreabă de ce Ortodoxia nu are și ea un papă.	86
49. Ziaristului I.T., care întreabă cu privire la incinerarea morților ..	88
50. Cafegiului S.B., care a avut de ales între sinucidere și cerșit.	90
51. Meseriașului Sima M., pe care îl roade bănuiala că judecata lui Dumnezeu este această viață	92
52. Iarăși militarului Iovița: întărirea trăirii lui	94
53. Fecioarei Maria J., care caută înțelesul pildei evanghelice despre cele zece fecioare	95
54. Fraților Radosav și Milosav, care întreabă despre pietrele care strigă	97
55. Unui om cu studii care a ajuns la convingerea că „există ceva” ..	100
56. Vânzătorului de cărți Svetolik M., despre cei mai noi eretici ...	101
57. Notarului Branislav N., care întreabă dacă este bună moartea năprasnică.	103
58. Monahiei Varvara de la Ierusalim, despre cele trei haine ale lui Iisus	106
59. Unui american, John Davis, pe care îl sperie înmulțirea neamului omenesc	108
60. Preotului Petar Dj., care se supără fiindcă nu știe de ce poporul prăznuiește vinerea	110
61. Precupețului Melentie Dj., care întreabă ce înseamnă: „veșnică pomenire”	113
62. Unui monah aghiorit, despre Apărătoarea Sfântului Munte ...	114

63. Unei sârboai care întreabă de ce o slăvesc rușii atât pe Maica Domnului.	116
64. Pictorului Pavle I., care întreabă după ce se cunoaște o icoană ortodoxă a Maicii Domnului.	119
65. Unei învățătoare, despre o arătare a Maicii Domnului.	121
66. Funcționarului Iovan I., despre cele mai mari trei lucruri din viață.	123
67. Unei pensionare care se plânge de moda în îmbrăcăminte.	125
68. Frăției „Sfântul Ilie”, despre un semănător de neghină.	127
69. Lingurarului Marinko, care întreabă dacă Domnul a mustrat-o pe Maica Sa.	130
70. Unui preot neortodox, care întreabă de ce Dumnezeu pedepsește Rusia ortodoxă.	132
71. Unui om modest ce se căiește pentru unele cuvinte ale sale.	134
72. Unei femei educate, care se plânge că nu a fost decorată pentru filantropie.	136
73. Unei femei singure și bolnave, despre sinucidere.	138
74. Politicianului N.N., care întreabă cu privire la morala politică.	140
75. Unui rugător de care își bat joc toți casnicii săi.	142
76. Unui om care se plânge că nu crede în Dumnezeu.	144
77. Unui om care a ajuns la o poziție înaltă, însă nu și la fericire.	146
78. Economistului Spasa S., care întreabă de ce nedreptți propășesc.	147
79. Unui ortodox din America pe care l-a tulburat un scriitor.	149
80. Bolnavei Stania Dj., care întreabă ce este legământul (<i>zavet</i>).	152
81. Unui rentier care scrie că s-a asigurat pe sine și pe ai săi.	154
82. Servitorului Gligor I., care întreabă ce vrea să spună Mântuitorul prin jug și sarcină.	156
83. Unui erou din Herțegovina, care spune că fără credință nu există eroism.	157
84. Unui tânăr care s-a îngrijorat pentru prietenul său vanitos.	159
85. Unui om căruia i se răsplătește binele cu răul.	161

86. Meseriașului Paia C., despre spovedanie.	163
87. Studentului I.K., care întreabă cu privire la cartea Ecclesiastului.	165
88. Preotului bulgar Ivan Dj., care a ajuns la deznădejde din pricina necredincioșilor.	167
89. Unei orfane care întreabă de ce în Evanghelie nu se vorbește despre fericire (<i>srecia</i>).	169
90. Unui lord englez, Charles B., care întreabă ce semnificație are personalitatea indianului Gandhi.	171
91. Frăției Nașterii lui Hristos, despre pricina pentru care ne felicităm: „Hristos S-a născut!”.	174
92. Unui băiețel care vrea o poveste de Crăciun.	175
93. Învățătorului Nikola S., despre pricina pentru care Hristos a trebuit să Se nască, nu pur și simplu să Se arate.	178
94. Unui viitor închinător, despre peștera de la Bethleem.	180
95. Unei însingurate, despre Crăciunul Iovankăi.	182
96. Misionarului Danilo M., despre literele de pe nimbul lui Hristos.	185
97. Ostașului Svetislav K., care întreabă cum este Dumnezeu înăuntrul omului.	187
98. Muncitorului Mitro F., despre pricina pentru care Mântuitorul S-a născut în peșteră.	189
99. Unui teolog neamț, despre Biserica Ortodoxă și pacea mondială.	192
100. Pădurarului Manoilo, despre aripile Sfântului Ioan.	194
101. Domnului K.K., ca răspuns la întrebarea dacă se pot face vrăji cu crucea.	196
102. Învățătoarei V.Ș., despre cine ne dă mărturie că Dumnezeu există.	198
103. Unei văduve care întreabă dacă să se ducă la mănăstire.	200
104. Plugarului Ostoia P., care întreabă dacă există oameni binecuvântați și nebinecuvântați.	202
105. Unei mame, despre concursurile de miss.	204
106. Unui ucenic care caută sfat pentru viața duhovnicească.	207

107. Muncitoarei de fabrică Stanka K., care întreabă ce înseamnă cuvintele: „Ție, Doamne”	209
108. Cofetarului Stavro I., răspuns la întrebarea: „Trebuie să ne temem de moarte?”	210
109. Comandantului Șcepan Dj., care întreabă ce să facem ca să ne fie mai bine	212
110. Unei monahii care întreabă despre aluat și cele trei măsuri de făină (Matei 13, 33)	214
111. Unui părinte care se plânge de fiul nerecunoscător	215
112. Tâmplarului Ilia S., despre cuvintele lui Hristos de la Marcu 9, 1	217
113. Unui scriitor, despre ceea ce trebuie să facem în acest an pentru pacea mondială	219
114. Condamnatului P.I., care se plânge de nedreptatea omenească ..	221
115. Frăției „Sfântul Ioan”, despre fenomenele apocaliptice din vremea noastră	223
116. Rentierului Momcilo N., care întreabă ce a fost înainte de Hristos	225
117. Pelerinului Mladen S., despre ordinea poruncilor din Lege ...	226
118. Comerciantului Stanimir I., care întreabă dacă marțea e zi nenorocoasă	228
119. Unui condamnat care întreabă cu privire la jurământul strâmb	231
120. Unui teolog, despre înțelesul cuvintelor de la Efeseni 5, 16 ...	233
121. Funcționarului poștal Ilia K., despre dovedirea ființei dumnezeiești	234
122. Unui părinte care a căutat peste tot leac pentru fiul său.	236
123. Juristului George M., despre porunca a doua	238
124. Unui gospodar care se plânge de „pâinea care nu hrănește” ...	239
125. Comerciantului S.T., pe care „Dumnezeu nu îl ascultă”	241
126. Unui domn care se plânge de nechibzuința soției sale	243
127. Pensionarului P.N., despre o viziune	245

128. Fratelui Zdravko T., care întreabă cu privire la înălțarea Domnului.	247
129. Fratelui de mănăstire Gavriilo I., cu privire la pricina pentru care a plecat Hristos	248
130. Lui badea Pero rugătorul, despre întristarea pentru Hristos. .	249
131. Diaconului P.N., despre superstițiile necredincioșilor	251
132. Unui părinte care întreabă dacă există duhuri	252
133. Unei bătrâne, despre învierea trupului	254
134. Profesorului Milan, care întreabă cu privire la I Corinteni 3, 18	255

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Coperta: Mona Velciov

© Editura Sophia, pentru prezenta ediție

Traducerea a fost făcută după originalul din limba sârbă: Sveti Vladika Nikolai Velimirovici, *Misionarska Pisma*, Beograd, 1998.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NICOLAE VELIMIROVICI, sfânt

Răspunsuri la întrebări ale lumii de astăzi: scrisori misionare /
Sfântul Nicolae Velimirovici; trad. din limba sârbă de Adrian Tănăsescu-Vlas –
ed. a 3-a, rev. – București: Editura Sophia, 2015

2 vol.

ISBN 978-973-136-508-4

Vol. 1 – ISBN 978-973-136-507-7

I. Tănăsescu-Vlas, Adrian (trad.)

Scrisoarea I

UNUI MUNCITOR CARE ÎNTREABĂ: „CE ESTE VIAȚA DUHOVNICEASCĂ?”

Viața duhovnicească este viața adevărată. Tot restul e materie.

Materie este și trupul nostru; pământ luat din pământ. Pământ, apă, foc și aer – din aceste patru materii este alcătuit trupul omenesc. El este construit în chip atât de iscusit și de minunat, că nu se poate arăta, nici descrie – și totuși, trupul este în sine un lucru, nu este viață; este vehicul, nu este călător; este colivie, nu este pasăre.

Ce este, atunci, viața? Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu explică limpede acest lucru pe cea dintâi filă a sa: *Și a zidit Dumnezeu pe om luând țărână din pământ, și a suflat în fața lui suflare de viață, și s-a făcut omul suflet viu.*

Oare știi ce înseamnă cuvintele „mijlocit” și „nemijlocit”? Ei bine, din pământ a zidit Dumnezeu, în chip mijlocit, trupul, iar nemijlocit, de la Sine, a suflat în el duh de viață. Astfel, omul a devenit suflet viu. Așadar, omul este în aparență materie – însă materie cu duh de viață în sine, duh care este nemijlocit de la Făcătorul.

Prin acest duh de viață, omul ține legătura cu Însuși Făcătorul său și cu toată lumina duhovnicească cerească ce e în jurul Făcătorului. O flăcăruie ce seamănă cu veșnica flăcără a dumnezeirii. Deși cu trupul ne târâm pe pământ, prin această flăcăruie suntem legați cu cele mai înalte ceruri și cu veșnicia.

Sufletul trăiește în trup, primind neconținut sprijin și viață de la acest duh de viață dumnezeiesc, care și este viața omului.

Vorbind la modul practic: viața duhovnicească este neconvenitență noastră osteneală de a ne învrednici acestui duh dumnezeiesc din noi. De ce să ne ostenim a ne învrednici? Fiindcă Făcătorul ni l-a dăruit de la Sine. Nimeni dintre noi nu l-a cumpărat, nici nu l-a plătit, ci Dragostea veșnică ni l-a dăruit. Într-adevăr, darul nu se plătește cu nimic. De asta-i darul dar. Însă cel ce primește darul, și încă unul așa de prețios cum este viața, poate măcar să se arate vrednic de acest dar.

Cum să-I răspundem lui Dumnezeu cu dragoste pentru dragoste, și cum să ne arătăm vrednici de acest dar dumnezeiesc? Pentru aceasta există o știință, care se cheamă știința duhovnicească. Aceasta este știința mai presus de toate celelalte științe, așa cum duhul de viață al lui Dumnezeu este mai presus de toate fapăturile. Această știință nu este de la om trupesc, ci de la Însuși Sfântul Duh al lui Dumnezeu. Însuși Dăruitorul celui mai de preț dar i-a învățat pe oameni cum să se învrednicească de acest dar.

Dacă dorești să pătrunzi această luminoasă și dulce știință, binecuvântată fie dorința ta!

Pace ție și bucurie de la Domnul!

Scrisoarea a 2-a

UNUI OM CARE SPUNE CĂ ARE CREDINȚĂ ÎN DUMNEZEU, ÎNSĂ NU Î SE ROAGĂ

Ostenește-te să întărești credința din tine. Cu vremea, vei simți nevoia să te rogi. Credința ta nu-i tare, de aceea încă nu te mână la rugăciune.

Am văzut odată cum pe o roată de moară cădea puțină apă. Și roata rămânea nemișcată. Apoi a venit apă multă, și roata s-a pus în mișcare.

Credința e putere duhovnicească. Puțina credință nu mișcă nici mintea spre cugetarea la Dumnezeu, nici inima spre rugăciune către Domnul. Credința mare mișcă și mintea, și inima, și tot sufletul omului. Cât dănuiește în om o credință mare, ea îi mișcă sufletul, prin puterea ei, către Dumnezeu.

Ai citit, spui tu, cuvintele Mântuitorului: *știe Tatăl vostru de ce aveți trebuință mai înainte de rugăciunea voastră*, și din ele ai tras concluzia că rugăciunea nu folosește, îndeobște, la nimic. Într-adevăr, știe Dumnezeu dinainte tot ce ne trebuie, și totuși El vrea să ne rugăm Lui.

Lucrul acesta e mai ușor de explicat unor părinți decât ție, om necăsătorit. Uite, și părinții știu dinainte ce le trebuie copiilor, și totuși așteaptă că aceștia să-i roage – fiindcă părinții știu că ruga înmoaie și înobilează inima copiilor, că îi face mai supuși, smeriți, blânzi, ascultători, milostivi și nobili. Vezi câte scântei cerești iscă rugăciunea în inima omenească?

Am citit că un oarecare călător s-a oprit în apropierea unei case de lângă drum. În acea casă muncitorii țineau o întrunire. Pe dată se făcu liniște în casă. Muncitorii îngenuncheară la rugăciune – iar unul dintre ei ieși și începu să umble prin fața casei. Călătorul îl întrebă ce se face înăuntru.

– Păi, se roagă lui Dumnezeu. Iar mie mi-e rușine, așa că am ieșit.

Călătorul tăcu și așteptă.

– Pe cine aștepti? – îl întrebă muncitorul.

– Aștept să iasă cineva ca să-l întreb de drum.

– Dar de ce nu mă întrebi pe mine? Și eu pot să-ți arăt!

Călătorul dădu din cap și îi răspunse:

– Cum ar putea să arate calea dreaptă cel ce se rușinează de Dumnezeu și de frații săi?

– Eu cred că la tine nu este rușine de rugăciune, ci pur și simplu credință slabă. Îngrijește, așadar, pruncul din tine. Când va crește și va ajunge viteaz, îți va răsplăti însutit osteneala. Credința

vitejască va pune în mișcare roata lăuntrică a ființei tale, și vei dobândi o viață nouă.

Pace ție de la Dumnezeu și binecuvântare!

Scrisoarea a 3-a

UNEI FEMEI CULTIVATE PE CARE LUMEA O BATJOCOREȘTE FIINDCĂ MERGE LA BISERICĂ

La batjocură să răspunzi prin zâmbet. Batjocura lor vine din răutatea inimii; zâmbetul tău să fie lipsit de răutate. Neștiinței i se potrivește batjocura, iar cunoașterii, zâmbetul. Prin zeflemeaua lor, ei fac să crească prețul rugăciunii tale înaintea Veșnicului Judecător: fiindcă lui Dumnezeu cea mai dragă Ți este rugăciunea sufletului curajos care-i înconjurat de săgețile răutății, urii, ticăloșiei și batjocurii. Toate săgețile acestea sunt boante la vârful și ascuțite la coadă, așa încât, sărind înapoi din tine, pricinuesc răni înșiși săgetătorilor.

Soția împăratului David, Mihala, și-a bătut joc de o rugăciune însuflețită a bărbatului ei. De această batjocură Dumnezeu S-a simțit mai jignit decât împăratul David. Drept aceea, Cel Preaînalt a pedepsit-o pe Mihala, și *Mihala, fiica lui Saul, nu a avut copii până la moartea sa*. Cine urmărește cu luare-aminte destinele și întâmplările omenești, acela se poate încredința că și în zilele noastre Dumnezeu pedepsește cu asprime pe cei ce își bat joc de lucrurile sfinte.

Iar tu să spui batjocoritorilor tăi – asta dacă socoți că vreun cuvânt este pentru ei leac mai tare decât tăcerea –, să le spui: „Mă mint cumva ochii mei, sau văd eu bine că voi în fiecare zi vă rugați de negustori și de judecători și de polițiști ba pentru una, ba pentru alta? Și atunci, de ce vă bateți joc de mine când

mă rog Veșnicului nostru Ziditor? Oare nu e mai caraghios să te rogi unui neputincios decât Celui Atotputernic? Oare nu e mai nebunesc lucru să te închini prafului decât Făcătorului de viață și Domnului?

Este la un proroc o spusă: *blestemat omul care nădăjduiește în om*. Cine își pune nădejdea într-un om muritor, într-o bășică vremelnică de spumă, și nu și-o pune în Dumnezeu Atotțiitorul, este – e limpede – blestemat. Și acest blestem asupra lui și asupra casei lui poate fi confirmat de experiența vieții de zi cu zi. Este limpede că la fel de blestemat este și omul care se roagă numai omului, și nu se roagă Celui ce ține toate și poate toate”. Însă – ia seama! – uneori tăcerea e mai folositoare și decât vorbele acestea.

Prima batjocură tulbură sufletul rugător. Tu însă i-ai supraviețuit deja, și de la rugăciune nu ai încetat – iar batjocura repetată e un imbold. Și tu, îmi spui, ai făcut experiența acestui lucru. Acum, într-un anume fel Dumnezeu ți-e mai apropiat, și biserica mai dragă, și rugăciunea mai dulce. Să știi că va veni vremea când batjocura aceasta va înceta, iar în locul ei vor veni încuviințarea și admirația și lauda – și atunci sufletul tău va fi într-o primejdie mai mare decât acum. Acum te înveți cu smerenia, iar atunci vei fi luptată de trufie. Aceasta însă este altă problemă, altă ispită.

Să știi că cei ce ne chinuie prin batjocură, tocmai aceștia sunt vrăjmașii noștri. Și la ei s-a gândit Domnul când a poruncit: *iubiți pe vrăjmașii voștri*. Ei ne fac binele neștiind ce fac. Amărându-ne și strâmtorându-ne, ei aprind în noi torța înflăcărării dumnezeiești. Bârfindu-ne pe la spate atunci când mergem la biserică, ei ne mână mai aproape de Dumnezeu. Făcându-ne pământul supărător, ei ne fac cerul drag. Gerul și vântul nu vor binele copăcelului, însă și fără să vrea îi aduc binele. Așa și vrăjmașii tăi, ție.

Drept aceea, iartă-le lor, și binecuvântează-i, și roagă-te lui Dumnezeu pentru ei, și – ceea ce e culmea a toate – iubește-i ca pe cei mai mari binefăcători ai tăi după Dumnezeu.

Dar dacă sufletul tău nu va răbda acest nimicnic și uierat de șarpe al prafului pământesc și se va rușina de Hristos, atunci vor râde de tine nu numai oamenii, ci și dracii.

Mergi cât mai des în casele plângerii¹. Mergi cât mai des și în cimitir. Gândește-te la crucea lui Hristos și sărut-o cât mai des. Și la sfârșitul vieții să te gândești. Toate acestea te vor ajuta să te întărești în așezarea rugătoare a ființei tale și să ajungi la biruință desăvârșită.

Pace și milă de la Dumnezeu!

Scrisoarea a 4-a

UNUI TEOLOG CARE SE PLÂNGE DE NECREDINȚA UNOR OAMENI

Sunt multe adevăruri amare în scrisoarea ta. Depart de noi însă deznădejdea! Deznădejdea e zestrea morții, pe care necredincioșii o primesc cununându-se cu moartea.

Au fost și vremuri grele pentru Biserica lui Hristos, însă nici luptătorii nu s-au plecat, nici lupta nu a fost pierdută. Numai să citești la Sfântul Vasile cel Mare imaginea stării de atunci din Biserică și din lume, imagine întunecată ca o noapte neagră pe o mare înviforată. Părea că e aproape sfârșitul lumii și că Judecata de Apoi este pe cale să vină; dar iată că de atunci au trecut în zbor vreo șaisprezece veacuri. Credința lui Hristos nu doar că nu s-a stins, ci a cuprins tot globul pământesc și a luminat toate marginile lumii. Și, cu toate că nu le-a luminat pe toate deopotrivă, razele ei au ajuns totuși pretutindeni fie de-a dreptul, fie pieziș.

Acum câteva zile m-a vizitat profesorul Manning din New York. Suflet bogat, plin de cunoaștere pământească și totoda-

¹ Vezi Ecclesiastul 7:5 (*n.trad.*).

tă plin de credință. L-am întrebat despre credința la studenții americani.

„Eu – zice – știu că credința lui Hristos e o putere nebiruită. Precum mercurul în barometru, această putere se ridică și se coboară, însă nu se împuținează. Oamenii superficiali și neștiutori se înșală crunt atunci când prorocesc pieirea creștinismului. Cu o sută de ani în urmă, când științele naturii începuseră să ia mare avânt, în universitatea P. s-au înscris numai cinci studenți la facultatea de teologie. Numai cinci, auziți? Și când s-au înscris aceștia cinci, ceilalți studenți râdeau de ei, zicând: «Voi nu vedeți că s-a terminat cu credința?» Iar acum, după o sută de ani, în aceeași universitate la științe teologice sunt înscriși câteva sute de studenți.”

Uite ce zice un american despre americani. Iar tu, sârbule, uită-te câte sute de teologi sunt doar în facultatea voastră de teologie! Peste două sute. Oare necredința, sau credința celor două sute de tați și două sute de mame ale voastre v-au adus în școala duhovnicească? Credința, fără îndoială!

Iar faptul că unii dintre creștini au căzut din credință, pentru cine e o nefericire decât pentru ei înșiși? *Oare necredința lor va face netrebnică credința lui Dumnezeu?* Așa întreba eroicul apostol al lui Hristos în cele dintâi zile ale istoriei noastre, care acum a împlinit nouăsprezece veacuri. Aceste numeroase veacuri au dat dreptate perspectivei lui luminoase asupra viitorului. Însușește-ți și tu această luminoasă perspectivă apostolică asupra viitorului creștinismului. Încearcă să scrii despre Biserică o lucrare cu titlul: „Carul triumfal al lui Hristos”.

Durerea ta pentru necredința unora arată dragostea ta față de Hristos. Știi și tu că durerea este una dintre expresiile cele mai des întâlnite ale dragostei.

Să te păzești bine însă, ca nu cumva să îi urăști pe cei care nu cred. Acest lucru ar fi pentru tine vătămător, iar pentru ei, nefolositor. Tu să te uiți la ei cu compătimire, ca la niște călă-

tori care au fost atacați la drumul mare de tâlhari ascunși și au fost jefuiți. Să îi compătimești precum compătimești săracii de pe stradă.

Și să te rogi lui Dumnezeu pentru ei. Vei fi misionar. Prima regulă a misionarismului să îți fie: trebuie să te rogi lui Dumnezeu pentru cei căzuți din credință.

Harul lui Dumnezeu să fie cu tine!

Scrisoarea a 5-a

UNEI MAME CARE NU A PUTUT SĂ AFLE MORMÂNTUL FIULUI CĂZUT ÎN LUPTĂ

L-ai căutat, zici, prin toate cimitirele militare. Ai mers de la Zlatibor până la Corfu, până la Salonic. Te-ai suit la Kaimakcealan, la Macikov Kamen. Te-ai coborât în valea morților. De fiecare dată când ai aflat de un cimitir militar, te-ai grăbit să te duci acolo. Te-ai rugat să ți se citească listele celor înmormântați colo și colo. Ai silabisit și numele de pe cruci. Nimic și nimic.

Nu te întrista, mamă dragă! Întristarea grea e un păcat. *Al lui Dumnezeu este pământul și toate câte sunt într-însul.* Oriunde ar fi mormântul fiului tău, e pe pământul lui Dumnezeu. Când atingi pământul negru dinaintea pragului casei, ai atins o margine a mormântului fiului tău. Iar ochiul atotvăzător al lui Dumnezeu umblă pe pământ și vede pe cei morți la fel ca pe cei vii. Dacă fiul tău s-a ascuns de tine, de Dumnezeu nu s-a ascuns. Însuși Dumnezeu l-a ascuns de tine ca să curețe prin întristare inima ta și să îți pregătească o surpriză: întâlnirea plină de bucurie cu fiul tău în veșnicele Lui curți.

Nu se cunosc mormintele multor oameni mari și sfinți. Necunoscut a rămas mormântul Prorocului Moise, și mormintele

multor apostoli și mucenici ai lui Hristos, și mormintele multor pustnici și nevoitori. Numele lor sunt cu litere roșii în calendar. Slăvim pomenirea lor, le zidim biserici, le înălțăm rugăciuni; dar de mormintele lor nu știm. Deci nu se cade să te întristezi că și mormântul fiului tău va rămâne știut numai de Ochiul atotvăzător, la fel ca mormintele atâtor sfinți și sfinite.

Unei mame din Debar i-a fost îngropat fiul ostaș în pământ îndepărtat. Din pricina bătrâneții, ea nu putea să meargă la mormânt – și a găsit bătrâna un mijloc ca să facă parastas, dar nu la mormântul fiului ei. În fiecare sâmbătă, ea mergea la cimitirul militar din Debar. Acolo zac ostași morți, ale căror necăjite mame vin la mormintele lor. Și la aceste morminte ea aprinde lumânări și spune în șoaptă rugăciuni. Și îi roagă pe preoți să facă parastas și să pomenească numele scris pe cruce, și totodată numele lui Atanas al ei.

Și tu poți face așa, iar durerea ta se va alina.

Și mai însemnat este însă faptul că trebuie să te gândești la sufletul copilului tău mai degrabă decât la mormântul lui. Iată, sufletul lui nu este în nici un mormânt de pe pământ. El este mai aproape de tine ca de mormânt. A fost o altă mamă care în vremea războiului a mers pe câmpul de luptă la mormântul fiului. Mormântul era pe linia frontului, și n-au lăsat-o. S-a întors nemângâiată la casa ei. Deodată, din Purtarea de grijă a lui Dumnezeu, i s-a arătat fiul ei în odaie. Mama a sărit și a strigat:

– Unde ești, fiul meu?

– Am mers împreună cu tine, mamă! – și s-a întors.

Și i-a mai spus că îi e bine și că ea trebuie să înceteze cu plânsul.

Încetează și tu cu plânsul și începe să faci milostenie pentru odihna sufletului fiului tău. Ai înmuiat destul cu lacrimi pământul inimii, acum e vremea să-l lași să rodească – iar rodul cel mai scump care odrăștește din lacrimi este rugăciunea, milostenia și încredințarea în voia lui Dumnezeu. Rugăciunea